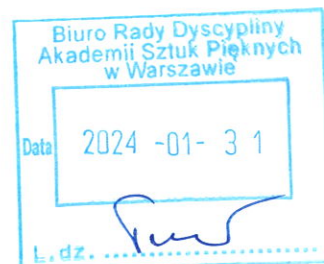

**AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
w Warszawie**

RECENZJA

w postępowaniu habilitacyjnym
dr Małgorzaty Grzelewskiej - Namioty
z Katedry Intermediów Instytutu Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego
Uniwersytetu Marii Cure – Skłodowskiej w Lublinie, w dziedzinie sztuki w
dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki

PODSTAWA PRAWNA RECENZJI: zgodnie z postanowieniem Rady dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie z dn.25.10.2023r. która powołując komisje habilitacyjną w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Małgorzacie Grzelewskiej – Namiocie powołała mnie w skład Komisji Habilitacyjnej, powierzając mi obowiązki recenzentki (działając na podstawie § 10 ust. 2 Regulaminu przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, w związku z pismem Rady Doskonałości Naukowej z dnia 27 września 2023 r.nr DRKN.Z8.400.29.2023 ws. powołania części składu komisji habilitacyjnej).

DO OCENY PRZEDSTAWIONO NASTĘPUJĄCE MATERIAŁY (W FORMIE ELEKTRONICZNEJ)

- Wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego z dn. 17.05.2023 r.
- Kopia dyplomu uzyskania kwalifikacji pierwszego stopnia w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej – sztuki piękne na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie z dn. 27.02.2014 r.
- Dane wnioskodawcy
- Autoreferat w języku polskim.
- Opis i dokumentacja wskazanego osiągnięcia artystycznego z wyszczególnionym zestawem dzieł pt. „Czy artystce wolno być matką?” aspirujących do miana „oryginalnego osiągnięcia artystycznego”, o którym mowa w artykule 16 ustęp 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r, o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki
- Dokumentacja działalności artystycznej
- Dokumentacja działalności dydaktycznej
- Dokumentacja działalności naukowej
- Dokumentacja działalności organizacyjnej
- Bibliografia, Całość, Spis ilustracji, Spis treści

PODSTAWOWE DANE O KANDYDATCE

Pani dr Małgorzata Grzelewska – Namiota urodziła się w Chełmie. W latach 2003 – 2006 studiowała malarstwo w Kolegium Sztuk Pięknych w Kazimierzu Dolnym na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, kierunek: malarstwo, specjalność: malarstwo sztalugowe. W roku 2006 w Zakładzie Malarstwa i Rysunku obroniła dyplom licencjacki pt. "bezDOMny" zrealizowany pod kierunkiem prof. Jacka Wojciechowskiego, za który otrzymała Nagrodę Dziekana Wydziału Artystycznego UMCS w Lublinie. Następnie kontynuowała edukację artystyczną na studiach uzupełniających w Instytucie Sztuk Pięknych (Wydział Artystyczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) na kierunku grafika, specjalność: grafika warsztatowa. Tam też w 2008r. obroniła dyplom magisterski pod kierunkiem prof. Artura Popka oraz zrealizowała aneks do dyplomu z ceramiki w Zakładzie Rzeźby prof. Adama Myjaka.

Po otrzymaniu tytułu magistra od 2009r. do 2014r. Pani dr Małgorzata Grzelewska – Namiota została zatrudniona jako asystent techniczny na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w Zakładzie Grafiki Projektowej i Serigrafii, a następnie w Zakładzie Grafiki Warsztatowej i Eksperymentalnej.

27 lutego 2014r. uchwałą Rady Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie Artystka otrzymała stopień doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne za dzieło artystyczne pt. „Wycinki wspomnień. Formy zapisu przeszłości”. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. Stanisław Baj, zaś recenzentami byli prof. Artur Popek i prof. Joanna Gołaszewska.

W 2014r. Pani dr Małgorzata Grzelewska – Namiota została zatrudniona jako asystent w Zakładzie Malarstwa i Rysunku I (Instytut Sztuk Pięknych Wydział Artystyczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), a od 2015 roku jako asystent w Zakładzie Intermediów i Rysunku. Od 2017r. pracuje jako adiunkt w Zakładzie Intermediów i Rysunku, następnie (od 2019r.) w Katedrze Intermediów i Rzeźby, a od 2022r. do chwili obecnej w Katedrze Intermediów Instytutu Sztuk Pięknych, Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA, ORGANIZACYJNA I NAUKOWA

Pani dr Małgorzata Grzelewska – Namiota od 2009r. w swojej pracy zawodowej łączy praktykę projektowo - artystyczną z bogatą i różnorodną działalnością dydaktyczną. Z informacji przedstawionych w dokumentacji (s. 193) Habilitantka deklaruje: *„Moja działalność dydaktyczna na Wydziale Artystycznym UMCS w Lublinie rozpoczęła się w 2009 roku, kiedy zostałam zatrudniona na stanowisku inżynierjno-technicznym w Pracowni Serigrafii i prowadziłam zajęcia z druku płaskiego. Przez pierwsze trzy lata uczyłam przedmiotów z zakresu grafiki warsztatowej, następnie powierzono mi rysunek.”*

W latach 2010–2014 prowadziła zajęcia dydaktyczne z przedmiotów m.in: druk płaski, druk wypukły i wklęsły, podstawy grafiki warsztatowej, grafika, grafika warsztatowa, rysunek. Szczegółowy wykaz prowadzonych przedmiotów w latach 2009 – 2023 wraz z dokumentacją fotograficzną habilitantka przedstawiła w przekazanej dokumentacji w której m.in. deklaruje (s.193):*„Przez cały okres dydaktyczny miałam konsultacje w języku angielskim z zakresu*

rysunku ze studentami obcojęzycznymi, którzy mieli indywidualny tryb nauczania na WA UMCS.” Od 2019r. w Katedrze Intermediów Instytutu Sztuk Pięknych UMCS kandydatka prowadzi przedmiot rysunek anatomiczny na bazie autorskiego programu prowadzenia zajęć z podziałem na rysunek anatomiczny człowieka, zwierząt i roślin. W celu zróżnicowania oferty programowej dla studentów rozpoczęła współpracę z Muzeum Zoologicznym UMCS na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS (zajęcia z rysunku anatomicznego zwierząt) oraz zajęcia plenerowe w Ogrodzie Botanicznym UMCS w Lublinie (rysunek anatomiczny roślin).

Rezultaty działalności dydaktycznej Pani dr Małgorzaty Grzelewskiej – Namioty były prezentowane na wystawach posemestralnych, studenckich (Galeria Gala w Lublinie 2017r.), oraz konkursach dla studentów Uczelni Artystycznych (2017r. - Międzynarodowe Triennale Rysunku Studenckiego Katowice; 10. Międzynarodowa Wystawa Rysunku Studenckiego RYSOWAĆ∞, Galeria Sztuki Wozownia w Toruniu).

W swoim dorobku działalności dydaktycznej habilitantka recenzowała dwa dyplomy artystyczne magisterskie (2020-2021) oraz w latach 2021 - 2022 była promotorką dwóch dyplomów magisterskich z intermediów. Oba zostały wyróżnione Nagrodą Galerii KONT w Lublinie w postaci wystaw indywidualnych (2022 i 2023) których kuratorką była Pani dr Grzelewska – Namiota. W międzyczasie (od 2007r.) kandydatka decyduje się na podwyższenie swoich kwalifikacji w ramach kształcenia uzupełniającego tj. uzyskanie First Certificate in English (2002r.), kurs – wychowawca kolonijny, Centrum Prakseologii Stosowanej, Ośrodek Konsultacyjno-Mediacyjny w Lublinie (2007r.), kwalifikacje pedagogiczne - dwusemestralne Studium Pedagogiczne, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie oraz kurs znajomości języka migowego, poziom elementarny (2011-2012r.), a następnie studia podyplomowe w zakresie ochrony własności intelektualnej w ramach projektu „Kształcenie kadry akademickiej do roli wykładowców przedmiotu *Ochrona własności intelektualnej*”, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (2013-2014r.) Pozyskane kwalifikacje Habilitantka z sukcesem wykorzystuje w poza uczelnianych działaniach dydaktycznych tj. opiekunka artystyczna na plenerze malarsko-rzeźbiarskim dla studentów WA UMCS w Sułcu (2010r.), nadzór nad praktykami pedagogicznymi w Galerii Instytutu Sztuk Pięknych Zajezdnia (2011r.) czy też organizacja i poprowadzenie cyklu zajęć „Warsztaty plastyczne – mieszane techniki malarskie” dla dzieci w wieku 10–12 lat oraz „Warsztaty plastyczne – martwa natura” dla dzieci od 15 roku życia (Puławski Ośrodek Kultury „Dom Chemika” 2022r.)

Jako pracownik lubelskiego Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Habilitantka jest aktywna pod względem organizacyjnym i ma w swoim dorobku udział w projektach badawczo – rozwojowych. Współorganizowała, przeprowadziła i uczestniczyła w wielu projektach polskich i zagranicznych m.in.: jako specjalista ds. promocji i rekrutacji była członkiem zespołu projektu „Profesjonalizm w edukacji. Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Artystycznym UMCS” (2011-2014r.), opieka merytoryczna i formalna Galerii Instytutu Sztuk Pięknych Zajezdnia (2011r.), działalność graficzno – projektowa w ramach wydarzeń organizowanych przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (2010-2014r.) czy też działalność w zewnętrznych instytucjach kulturalnych tj. lekcje muzealne w Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK w Krakowie (2013r.)

Na podstawie zamieszczonej dokumentacji można wywnioskować, iż Pani dr Grzelewska – Namiota z powodzeniem godziła obowiązki wykładowcy z realizacją powierzonych jej funkcji, co przełożyło się na powierzenie jej kolejnych zadań w ramach pracy na rzecz macierzystej Uczelni. W 2017r. weszła w skład zespołu ds. oceny parametrycznej za lata 2013–2016. Następnie objęła funkcję Koordynatora ds. Współpracy Międzynarodowej w Instytucie Sztuk Pięknych WA UMCS (2017-2018r.- przyczyniając się m.in. do zawarcia współpracy międzyuczelnianej z Uczelniami Artystycznymi w Ostravie (Czechy), Wilnie (Litwa) czy też w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja) oraz pełniła funkcję Sekretarza III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Ciało, strój, biżuteria w kontekście przemian kulturowych, społecznych i politycznych II poł. XX wieku” organizowanej przez WA UMCS (2018r.) Rezultaty pracy Habilitantki zostały nagrodzone w 2018r. Indywidualną Nagrodą III stopnia Rektora UMCS za „wyróżniającą się pracę na rzecz Uczelni” (dokumentacja s.224). W 2020r. kandydatka pełniła funkcje opiekunki roku na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych II stopnia oraz współorganizowała wydarzenie Dotyk Sztuki (2021r.) Następnie reprezentowała WA w komisji konkursu plastycznego „Do źródeł romantyzmu polskiego”, była członkinią Wydziałowej Komisji Weryfikacyjnej do postępowań nostryfikacyjnych (2022 r.) i członkinią jury w XXII edycji Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Ilustracje do wierszy Józefa Czechowicza i poetów lubelskiej grupy REFLEKTOR” - Lublin 2023.

Przedstawiona przez Panią dr Grzelewską – Namiotę dokumentacja w zakresie dorobku naukowego zawiera obszerny i szczegółowy wykaz różnego typu artykułów oraz działalności tj. 10 autorskich artykułów z lat 2011-2015, tłumaczenie na język angielski publikacji „Sztuka i wirtualność. Artyści UMCS 2010”, druk obrazu kandydatki perdendo w publikacji Tryptyk dla Fryderyka. Scientia – Musica – Ars (2010r.) W 2014r. opracowała graficzne Katalog „Plenery 2011–2014”, a w 2017r. oraz wygłosiła wykład pt. „Czy Adam Chmielowski był impresjonistą?” na Międzynarodowym Sympozjum Naukowym na zakończenie Roku Adama Chmielowskiego – Świętego Brata Alberta w Klasztorze Ojców Bernardynów w Lublinie, KUL.

DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNA:

W dokumentacji habilitacyjnej Autorka zamieściła szczegółowy wykaz działalności artystycznej, popartej bogatą i dobrze przygotowaną dokumentacją fotograficzną. Na dorobek wystawienniczy habilitantki – przed uzyskaniem stopnia doktora (2006/2013r.) składa się: 4 wystawy indywidualne i około 31 wystaw zbiorowych (cykl wystaw w ramach Międzynarodowego Biennale Miniatury, Częstochowa liczone jako jedno (pierwsze) upublicznienie dzieła). Kandydatka otrzymała 5 wyróżnień oraz 2 nagrody (2006r. Stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego w dziedzinie kultury i twórczości artystycznej.; I Nagroda (równorzędna) na Biennale Młodych – Piękne Sztuki, Radomsko 2012r.)

Po uzyskaniu stopnia doktora Pani dr Grzelewska – Namiota zrealizowała (2014-2022r.): 6 wystaw indywidualnych i około 37 wystaw zbiorowych (cykl wystaw w ramach Międzynarodowego Biennale Miniatury, Częstochowa liczone jako jedno (pierwsze) upublicznienie dzieła). W latach 2014 – 2022 zdobyła 4 nagrody i 8 wyróżnień. Jej prace znajdują się w 6 krajowych /zagranicznych kolekcjach sztuki (lata 2010-2020).

Reasumując powyższe można jednoznacznie stwierdzić, iż Pani dr Grzelewska – Namiota posiada bogaty dorobek działalności akademickiej, realizowany w Uczelni Macierzystej, jak i poza nią, a całokształt wymienionych osiągnięć artystycznych, dydaktycznych, naukowych wraz z dużą aktywnością oraz zaangażowaniem - spełnia wymagania jakie do uzyskania tytułu doktora habilitowanego stawia przed kandydatką aktualna ustawa o szkolnictwie wyższym.

AUTOREFERAT / DOROBEK ARTYSTYCZNY

Przedstawiona przez P. dr Grzelewską – Namiotę dokumentacja habilitacyjna pt.: *„Czy artystce wolno być matką?”* zawiera szczegółowy wykaz aktywności artystyczno – naukowej. Całość składa się z kilku logicznie podzielonych części przygotowanych rzetelnie zarówno pod względem treściowym jak i wizualnym z bogatą dokumentacją fotograficzną.

Na początku (s.2–4) przedstawiono dane kandydatki wraz z informacją związaną z uzyskanymi kwalifikacjami. W kolejnej części tekstu tj. CZĘŚĆ I – znajduje się AUTOREFERAT pt.: *„Od płaszczyzny do przestrzeni”* (3-63s.) przedstawiający credo drogi artystycznej dr Grzelewskiej – Namioty wraz z dotychczasowym dorobkiem artystycznym. Następnie zamieszczono opis i dokumentację wskazanego osiągnięcia artystycznego pt.: *„Czy artystce wolno być matką?”* (63-111s.) które to Kandydatka wskazała jako aspirujące do nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego. W CZĘŚCI II – znajduje się omówiony wcześniej bogaty dorobek działalności artystycznej, dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej podparty bogatą dokumentacją fotograficzną (172-222s.) Dokumentację habilitacyjną kończy BIBLIOGRAFIA I SPIS ILUSTRACJI (226-232s.)

Autoreferat dr Grzelewskiej – Namioty *„Od płaszczyzny do przestrzeni”* (3-63s.) jest prezentacją dorobku artystycznego i zawodowego z lat 2009 – 2021. Składa się z kilku wyraźnie podzielonych części rozdzielonych dokumentacją fotograficzną prezentowanych obiektów tj. Wstęp (10-11s.), PRZEDMIOT (12-15s.), CZŁOWIEK (16-29s.), PAMIĘĆ (30-35s.), OBIEKT (36-38s.), DZIECI (39-50s.) oraz KOBIETY–ARTYSTKI–MATKI (51-57s.) w którym to Habilitantka krótko omawia sylwetki współczesnych cenionych przez siebie artystek.

Całość to zgrabnie i ciekawie przeprowadzona analiza własnej twórczości, prezentacja credo drogi artystycznej Kandydatki, pierwsze poszukiwania i praca z materiałami artystycznymi, sprawdzanie indywidualnych predyspozycji manualnych, pierwsze wybory, inspiracje a wreszcie próba sprecyzowania własnego języka artystycznej wypowiedzi. Przeprowadzona w formie osobistej wypowiedzi interesująca refleksja nad własną sztuką jest szczerym przewodnikiem opisującym istotę twórczości Habilitantki.

To, co stanowi źródło drogi artystycznej dr Grzelewskiej – Namioty jest ściśle związane z jej biografią. Artystka wypowiada się następującymi słowami: *„Wydarzenia z życia, szczególnie z okresu dzieciństwa, oraz osoby, które się w nim pojawiły, miały realny wpływ na kształt tworzonych przeze mnie dzieł. Podjęte decyzje dotyczące drogi edukacyjnej, zawodowej czy osobistej uitorowały przebieg mojej działalności artystycznej.”*(s.10)

Lata edukacji artystycznej uwrażliwiło Kandydatkę zarówno na precyzję rysunku, rygor warsztatowy (prace z grafiki warsztatowej) jak i dało możliwość eksperymentu z

różnorodnym technologicznie materiałem artystycznym i materią malarską. Ostatecznie, jak deklaruje Autorka: *"odnalazłam swoje miejsce i przestrzeń do rozwoju artystycznego. Malarstwo traktuję jako swoje pierwotne medium."*(s.10)

Dr Grzelewska – Namiota jest wierna figuracji, zaś inspirację w pracy nad obrazem chłonie *„ze wszystkich sfer życia”*.(s.10)

Początkowo (od 2009r.) jej malarskie poszukiwania obejmują tematykę *„figuratywnych przedstawień przedmiotów zawieszonych w nieokreślonej przestrzeni”*(s.11). Przy czym owe wybrane przedmioty, ściśle związane z losem bliskich Kandydatce osób (tj. maszyna do pisania dziadka, fortepian przyjaciela, maszyna do szycia Babci) zostają tak zestawione ze sobą by w efekcie końcowym stworzyć swoiste hybrydy. Ponownie osadzone w obrazie, tym razem w nowym kontekście znaczeniowym zmieniają swą pierwotną użyteczność (*Perdendo, 2009; The dripping machine, 2010; Undoing, 2012; Nokturn F-dur, 2010*). Figuracja obejmuje również serię obrazów ukazujących starsze osoby z widocznymi oznakami wieku (*Przedostatni sen, 2012; Nostalgia, 2013; Z kotem, 2016*). Wszystkie te przedstawienia zostają osadzone w „tradycyjnych” ramach regularnego kwadratowo – prostokątnego podobrazia.

Doświadczenie pracy z różnymi sposobami wypowiedzi, formatem, kształtem, materiałem, elementami gotowymi (fragmenty mebli, tkaniny, różnego rodzaju deski, zabawki, blachy dotknięte korozją) - stało się dla Autorki mocnym filarem scalającym Jej twórczość. Jednak z biegiem czasu zapoczątkowało odejście od owego tradycyjnego kształtu podobrazia na rzecz eksperymentów z formatem, kształtem i wielkością. Było to możliwe dzięki użyciu płyt MDF, HDF czy sklejki, które to Kandydatka obrabia do pożądanej formy z wykorzystaniem wyrzynarki, piły, dłut czy papieru ściernego. Cytując Autorkę: *„Zmiana myślenia o obrazie jako o przedmiocie i jego „przedmiotowości” była newralgicznym momentem w mojej twórczości. Na początku malowałam przedmioty na obrazach do momentu, aż dostrzegłam przedmiotowość samych obrazów”*.(s.12) W takim myśleniu o płaszczyźnie bliska Habilitantce jest idea shaped canvases, a szczególnie stanowisko Franka Stelli.

Jednak niezależnie od wyboru różnorodnych środków artystycznych to, co jest istotne w twórczości dr Grzelewskiej – Namioty to zarówno: przestrzeń w której tworzy i w której *„przenikają się wszystkie sfery mojego życia, co przekłada się również na sztukę i sam proces twórczy”* (s.11) - jak i osoby dla Niej ważne.

Zmiana myślenia o kształcie i formie podobrazia tym bardziej wzmocniła podejmowany przez Kandydatkę temat utrwalania wizerunków najbliższych Jej osób: *„fascynują mnie najbliżsi, wpisani w upływający czas”*.(s.16) Podejmowany motyw wizerunku Babci Autorki stał się zatem przeważającą częścią Jej malarstwa. Siła tych obrazów kryje się również w prostocie tytułów określających czynności dnia codziennego przedstawianej bohaterki (*Po ziemniaki 2013, Po rzodkiewki 2016, Z serem 2012/2016, Codziennosc 2018* itd.)

Namalowana prosta figura zastana w wiejskim otoczeniu w trakcie codziennych czynności zostaje wycięta po kształcie z przestrzeni obrazu. Przeniesiona w kontekst wystawienniczy nabiera nowej siły, na swój sposób zaburzając niejako rangę miejsca tj. galerię sztuki - w której została umieszczona. Odpowiednio dobrany język malarski wraz z zastosowaną przez Habilitantkę tonacją brązów i ciepłych szarości (pigmenty pochodzenia naturalnego -

ziemnego) było celowym środkiem na zwizualizowanie wiejskiego, ciężkiego trudu dnia codziennego. Głęboka zależność od pór roku, od rytmu natury, a przede wszystkim od Matki - Ziemi dającej życie i plony kształtowała każdą wiejską społeczność tworzącą wspólnotę danego miejsca.

Wchodząc w relację z obrazem przywołane zostają często zatarte w naszej pamięci a utrwalone pod powieką, okruszki wiejskiego krajobrazu, prawie wyczuwalny smak ulubionej potrawy z dzieciństwa, czy też lekko unoszący się w powietrzu zapach starego rodzinnego domostwa. Ta krótka chwila, gdy gwar teraźniejszości znika a myślą i sercem przenosimy się do przeszłości jest na tyle cenna, by stanowić silną argumentację kontynuacji drogi twórczej obranej przez Kandydatkę.

Można powiedzieć, iż filozofia twórczości dr Grzelewskiej – Namioty bazuje na tradycyjnych wartościach odnoszących się do kultury, otoczenia i ludzi wśród których Autorka dorastała. Owe mocne podwaliny osobistych doświadczeń stanowią nieustanną inspirację i pragnienie tworzenia własnego języka artystycznego. W twórczości Kandydatki wyczuwa się autentyzm przeżycia opowiadanych chwil a subtelnie dobrane zabiegi formalne świadczą o doskonałym rozpoznaniu specyfiki rodzinnego miejsca. Dlatego cenię dużą wrażliwość Artystki i Jej misję, by poprzez formę i ekspresję znaczeniową utrwalić w pamięci widza odchodzące w zapomnienie stare obrzędy i tradycje ludowe, a zatem wszystko TO - co autentyczne, TO - co głęboko osadzone w historii rodzimej ziemi, a przede wszystkim TO - co Nasze – Wspólne.

Cykl 11 prac malarskich z 2012r. stanowiący przewód doktorski z malarstwa pt. „Wycinki wspomnień. Formy zapisu przeszłości” Habilitantka poświęciła w całości interpretacji wspomnień Jej Babci z czasów młodości. To: „w pewnym sensie jej pamiątnik. Jest to także obraz wsi polskiej na Lubelszczyźnie krótko po drugiej wojnie światowej. Dzięki obrazom można było poznać zwyczaje i mentalność mieszkańców, a także stosunki polityczne i religijne w ówczesnej Polsce.”(s.30) Stopniowa i konsekwentna praca nad cyklem stała się impulsem częściowego odejścia od tradycyjnego namalowanego obrazu na rzecz działań przestrzennych. Wśród wyciętych, malowanych postaci i zakomponowanych przedmiotów dr Grzelewska – Namiota świadomie wprowadza materie organiczne (woda, ziemia, rośliny, kamienie) dodatkowo wzmacniając siłę opowiadanej historii. W przestrzeni wystawienniczej prezentowane obiekty, podobnie jak wcześniejsze prace wchodzą w dialog z odbiorcą. Widz może - jeśli chce – stać się integralną częścią zastanej sytuacji. Subtelnej i niewinnej niczym płatki róż (*Zosia 2013*; *Święto Jordanu 2013*) czy też tragicznych i często okrutnych losów ówczesnej Lubelszczyzny (*Świadek 2013*). To piękny, bardzo ciekawie i wrażliwie poprowadzony cykl. To opowieść o miejscu, zatartych chwilach i ludziach już nieobecnych. Stworzona przez Habilitantkę nowatorska oryginalna wizja przestrzennych „obiektów – rekonstrukcji” na nowo przywołała zarówno radosne, jak i bolesne, często świadomie zatarte powojenne wspomnienia Jej Babci. Zestawienie określonych środków formalnych z elementami narracji nieistniejącego już świata, zbudowało oryginalny i bardzo autentyczny pomost między przeszłością a współczesnością. Z perspektywy obecnie toczących się działań militarnych na całym świecie, cykl ten jest przerażająco aktualny. Wskreszenie pamięci

minionych tragicznych losów ludzkich powinno być dla każdego głęboką refleksją zarówno nad kruchością życia, jak i nad kondycją współczesnego świata.

Dotychczasowa tematyka podejmowana przez P. dr Grzelewską – Namiotę z czasem została zweryfikowana przez sytuacje życiowe i podjęte w tym temacie osobiste decyzje. Jak pisze Habilitantka: „*kluczowym i kulminacyjnym punktem na drodze mojej aktywności twórczej była decyzja o posiadaniu dzieci (...) Dzieci w naturalny sposób wkroczyły do mojej sztuki. Przemyciałam ich wizerunki do kompozycji malarskich.*”(39s.) Autorka nadal konsekwentnie wykorzystuje dotychczasowy poznany już materiał tj. płytę MDF, w której świadomie kształtuje płaszczyznę podobrazia. Zobrazowane wizerunki dzieci, często w towarzystwie ulubionych zwierząt lub ich atrybutów, zostają utrwalone w tradycyjnej akrylowej materii. Przybierają formę bliskiego, wręcz intymnego pamiątnika w którym Autorka prowadzi nie zapis słowny a malarski (np.: *Bajka o misiu 2017; cykl I.K.A.R. 2017; Jedna z historii pewnego Swetra 2020; Kolekcja 2020*).

Jednak pod tą z pozoru słodką, niekiedy wręcz naiwną twórczością figuratywnych dziecięcych przedstawień Habilitantka z zaskakującą szczerością wyznaje: „*Wiele młodych matek-artistek staje w obliczu problemu hierarchii wartości w danym momencie w życiu. Większość na pierwszym miejscu zawsze stawia dzieci, mając nadzieję, że jeszcze wróci do tworzenia. Ja też należałam do tej grupy.*”(s.39) Rozwinięcie poruszonego zagadnienia Kandydatka przedstawia w następnym cyklu obiektów malarskich będącym równocześnie projektem jej dzieła habilitacyjnego.

AUTOREFERAT / DZIEŁO HABILITACYJNE

Zgodnie z art. 219 ust.1 pkt. 2 i 3 ust. z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) jako oryginalne zrealizowane osiągnięcie artystyczne Habilitantka wskazała wystawę prezentującą projekt trzynastu prac pt: „*Czy artystce wolno być matką?*” (2022r.) upublicznione 26 maja 2022 roku w Miejskiej Galerii Sztuki w „Domu Chemika” w Puławach.

W postępowaniu habilitacyjnym do oceny kwalifikacyjnej - recenzji – przedstawiono:

- pracę habilitacyjną - tekst „Czy artystce wolno być matką?”, będący osobistą analizą szerokiego spektrum relacji między macierzyństwem a sztuką, nawiązującą tytułem do książki Jacka Woźniakowskiego z 1978 r. „Czy artyście wolno się żenić?”
- oraz dokumentację projektu artystycznego pt: „Czy artystce wolno być matką?”, składającą się z 13 prac malarsko – przestrzennych, będących efektem procesu twórczego od 2020r. do pierwszej połowy 2022r tj: CIAŻENIE, 2021/ BUJANIE, 2021/ MATRIARCHAT, 2021/ CIĘCIE, 2021/ PRZYWIĄZANIE, 2020/ MOMENTY, 2021/ SZTUKA POŚWIĘCENIA, 2021/ NIE ARTYSTUJ SIĘ!, 2021/ SACRUM, 2021/ W CHOWANEGO, 2022/ AUTOPORTRET, 2022/ DOPEŁNIANIE, 2022/ WYPEŁNIENIE, 2022.

Poszczególne fragmenty tekstu niniejszej dysertacji - to wnikliwa, szczerza analiza osobistych doświadczeń i refleksji nad złożonością życia artystycznego w kontekście bycia matką. Postawione przez Autorkę ciekawe problemy badawcze: *Czy tworząc, przestaję być matką? Czy będąc matką, przestaję być artystką? W jaki sposób macierzyństwo wpłynęło na moją twórczość? Czy macierzyństwo definiuje mnie w obszarze sztuki? Czy jest możliwe pogodzenie ról matki i artystki?* są wyważone i zróżnicowane. Równocześnie Pani dr Grzelewska – Namiota skupia się na ich rozwinięciu nie tylko w kontekście teoretycznym, ale - co stanowi dodatnią wartość - również poprzez konfrontację z autobiograficznymi wręcz intymnymi doświadczeniami osobistymi (*Ciążenie, 2021* – odlew w marmurze ciężarnego brzucha Artystki s.67). Habilitantka dzieli się z nami swoimi odczuciami: „*Bycie matką wyzwala we mnie spektrum różnych emocji.(...)Stworzyłam autobiograficzny zestaw prac ukazujący całą gamę takich stanów. Cykl cechuje szczerłość i pewna doza ekshibicjonizmu artystycznego. W świecie idealnych matek kreowanych przez media społecznościowe przyznają się do porażek, błędów i nieidealnego macierzyństwa, jednocześnie nie wypierając się bezwarunkowej miłości do dziecka.*”(s.65) Takie podejście na tle często wyidealizowanego stanu pięknego macierzyństwa i wizerunku idealnej rodziny stanowi odważny, cenny głos otwierając równocześnie drzwi do dyskusji zarówno wśród społeczności artystycznej, jak i wśród odbiorców sztuki. W tym kontekście jakże mocno brzmią słowa Tracey Emin zacytowane przez Kandydatkę: „*Są dobrzy artyści, którzy mają dzieci. Oczywiście, że są. Nazywa się ich mężczyznami.*”(s.64)

Projekt trzynastu prac to osobiste spojrzenie Habilitantki na różne aspekty macierzyństwa. Jego pełen obraz jest pokazany w sposób realistyczny – z całym bogactwem doświadczeń chwil radosnych, jak i trudnych codziennych wyzwań przeplatanych rutyną, zmęczeniem oraz strachem spowodowanym odpowiedzialnością za drugiego człowieka (*Przywiązanie 2020*). Formalna różnorodność cyklu wraz z wykorzystaniem szerokiego spektrum środków artystycznych - od tradycyjnych obrazów przez obiekty malarskie i rzeźby, po instalacje z gotowych przedmiotów - podkreśla zarówno złożoność podjętego tematu, jak i odzwierciedla artystyczny rozwój Habilitantki.

W prezentowanym cyklu dr Grzelewskiej – Namioty bardzo interesujące dla mnie są pełnowymiarowe obiekty malarskie oraz prace powstałe z wykorzystaniem zużytych lub gotowych przedmiotów często o wydźwięku sentymentalnym dla Autorki. Prace te mogą odnosić się nie tylko do przedstawianych przez Habilitantkę aspektów macierzyństwa, ale w moim odczuciu podnoszą również problemy dotyczące każdego człowieka, niezależnie od tego czy jest rodzicem.

Koń na biegunach (*Bujanie, 2021*) w pierwszej chwili wywołuje mimowolny uśmiech i radosne wspomnienia z dzieciństwa. Do czasu, gdy czerń z podłoża płozów nie zaczyna wzbudzać nieokreślonego stanu niepokoju. Przywołane dzieciństwo rodzi refleksje i zastanowienie się nad jego wpływem na dorosłe życie. Z kolei prace *Matriarchat 2021* i *Ciącie 2021* noszą w sobie ślady wpływu naszych przodków. Stworzone przez Artystkę drewniane laleczki (na wzór rosyjskich lalek „Matrioszka” autorstwa Sergieja Maliutina) są

cylindrycznej różnej wielkości. Wkładane jedna w drugą, złączone w całość tworzą mocną symboliczną podwalinę dla przyszłych pokoleń.

Z kolei metaforyczna „nić” spajającą trzy pokolenia kobiet (córkę, matkę, babcię) przedstawiona w subtelny, delikatny sposób tj. poprzez instalacje z pukli włosów ułożonych na małych, białych poduszkach, „*stanowi dowód na uniwersalny charakter naszej egzystencji.*”(s.75)

W pracy *Momenty 2021* dostrzegam duży ładunek emocjonalny owiany pewną aurą tajemniczości. Zużyte, skorodowane okrągłe piły do kamienia już same w sobie stanowią bogate podłoże malarski. W przedstawionym cyklu posłużyły jako „*materiał do rozważań nad czasem w kontekście doświadczenia pamięci*”.(s.81) Widoczny stopień destrukcji wraz z naniesionym kolorem tworzącym wskazówki zegara odstaniają przed widzami symbolikę ważnych dla Autorki momentów np: godzinę śmierci Babci, czy też godziny urodzenia dzieci. Zatrzymane w metalowych obrazach ludzkie losy tworzą bardzo osobisty album rodziny Artystki, zamknięty w geometrii wskazówek zegara - pomiędzy rzeczywistością a fragmentarycznym zapisem przeszłości.

Z kolei w pracach *Wypełnienie 2022* czy też *Sacrum 2021*, wykorzystując różnorodny materiał twórczy wraz z bogactwem gamy kolorystycznej Habilitantka w oryginalny sposób dokonuje przemiany pojęcia idealnego macierzyństwa w element fizycznej nieidealności ludzkiej. Świadomie eliminuje to, co zbędne – równocześnie stwarzając widzowi mnogość interpretacji dzieła. Szkoda, że moją opinię na temat prezentowanego cyklu muszę wyrazić wyłącznie w oparciu o przedstawioną przez Kandydatkę bardzo dobrze przygotowaną dokumentację. Mogę jedynie próbować wyobrazić sobie te prace w przestrzeni, w której były prezentowane.

W moim odczuciu kluczowym elementem determinującym obecny proces twórczy dr Grzelewskiej – Namioty jest akceptacja siebie jako Matki - Artystki (zaangażowanej w opiekę nad dziećmi) i siebie jako Artystki - Matki (rozwijającej swój potencjał artystyczny i pragnienie tworzenia). Jak doskonale wykazała Habilitantka te dwie role nie leżą na przeciwstawnych biegunach, bowiem jak sama mówi: „*znalazłam sposób na pogodzenie bycia jednocześnie dobrą matką i spełnioną artystką – czerpię z macierzyństwa garściami: tematy, problemy, rozwiązania formalne. Podpatruję podejście moich dzieci do aktu tworzenia i traktuje je jako potencjalnych odbiorców sztuki.*”(s.109)

To świadomy i dojrzały zbudowany cykl malarski którego tematyka wynika bezpośrednio z osobistej sytuacji życiowej Kandydatki. Wartością tych prac jest nie tylko autentyczna szczerłość w podejściu do tematu macierzyństwa, ale poczucie głębokiej misji i chęć pokazania obecnym lub przyszłym artystkom „*że urodzenie dzieci nie kończy drogi twórczej, a wręcz może dawać inspirację i siłę do tworzenia.*”(s.109)

Zatem na pytanie „*Czy artystce wolno być matką?*” postawione przez P. dr Grzelewską – Namiotę pozwolę sobie odpowiedzieć w nieco przekorny sposób, zmieniając cytowane wcześniej słowa Tracey Emin: „*Są dobrzy artyści, którzy mają dzieci. Oczywiście, że są. Nazywa się ich kobietami i mężczyznami.*”

KONKLUZJA

Dokumentacja habilitacyjna przedstawiona przez P. dr Grzelewską – Namiotę stanowi spójną, konsekwentnie przemyślaną całość wraz z ciekawie przygotowanym materiałem fotograficznym. Kandydatka klarownie i rzetelnie udokumentowała kolejne etapy działalności artystycznej oraz wszystkie zdobyte doświadczenia na polu dydaktyczno – naukowym i popularyzatorskim. Szeroki zakres spraw programowych i organizacyjnych jakie Habilitantka realizowała dla macierzystej Uczelni oraz dojrzała postawa pedagogiczna wiele mówi o dużym zaangażowaniu i odpowiedzialności Autorki w tej sferze.

Wszystkie poruszane zagadnienia Habilitantka przedstawiła w oryginalny a zarazem poetycki sposób wykorzystując dojrzały języki wypowiedzi artystycznej poparty indywidualnym stylem. Wartością tego cyklu jest nie tylko jego głębokie zakorzenienie w autentycznych doświadczeniach Autorki co nadaje mu osobisty charakter, ale także pozostawiona duża przestrzeń swobodnej kontemplacji dla widza.

Dysertacja teoretyczna, autoreferat oraz zrealizowany zestaw prac artystycznych jest autentyczną opowieścią o doświadczeniach Artystki związanych z macierzyństwem a równocześnie stanowi hołd dla złożoności życia każdego człowieka niezależnie od tego, czy jest rodzicem. Cykl różnorodnych formalnie i wielowarstwowo obiektów malarskich jest cennym, odważnym głosem w społeczeństwie często idealizującym wizerunki macierzyństwa.

Przedstawione w postępowaniu habilitacyjnym dzieło artystyczne wnosi nowe, oryginalne rozwiązania w przestrzeń kultury i sztuki oraz ma znaczący wkład w rozwój dziedziny sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Tym samym **popieram** wniosek o nadanie dr Małgorzacie Grzelewskiej - Namiocie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Monika M. Korona, prof. UAP
Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu